

2. Любарець В. В. Гостинність як продукт розвитку соціокультурного середовища // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2018. № 61. С. 117–122.

3. Любарець В. В. Професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності для індустрії гостинності: теоретичні обґрунтування: монографія. Суми: П. Ф «Видавництво «Університетська книга»», 2018. 382 с.

4. Liubarets, V., Levadna, K., Tsytko, V., & Rodinova, N. Hospitality Ethics — The Main Image Criterion Of The Tourism Industry Managers: Ética Em Hospitalidade-O Principal Critério De Imagem Dos Gestores Da Indústria Do Turismo. Revista Turismo Estudos e Práticas-RTEP/UERN, 2021. v. 10, n. 2.

5. Поплавська А. Феномен гостинності у соціокультурному просторі: від витоків до сучасності: дис.к. культур. н. Київ, 2017. 209 с.

6. Рябуха Є. С. Соціокультурне значення туризму / Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2010. Випуск 16. Том II. С. 30.

nvpoguda@gmail.com

Погуда Н. В.

кандидат економічних наук, доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА ТУРИЗМ: ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

Анотація. Дослідження присвячене аналізу впливу війни на туризм в Україні та світі. Оцінено частку витрат України у міжнародному туризмі та вплив війни на ключові економічні показники. Розглянуто перспективи розвитку туризму з урахуванням різних сценаріїв розвитку.

Ключові слова: туризм, авіаперевезення, ВВП, туристичні прибуття, прогноз розвитку

2022 рік вважався таким, який мав стати роком відновлення та появи нових видів послуг у туризмі. Суспільство та уряди країн світу вже почали оговтуватися від найпотужного удару, спричиненого пандемією, було розроблено ряд дій та заходів, які дозволили зменшити такий вплив і почати поступове відновлення. Для майже цілого світу — така тенденція здійснилася, однак, на жаль, для України 2022 рік став роком страждань і випробувань. І навіть попри війну в країні, туризм зміг вистояти.

У той же час, війна вплинула і на інші країни та відповідні галузі економіки. Найбільш постраждалими, окрім України, від впливу війни стали країни-сусіди, деякі європейські туристичні напрями та значних втрат зазнали Мальдіви, Сейшели та Шрі-Ланка. Війна негативно вплинула на міжнародний туризм, де частка України становила 0,9 % у 2020 році (рис. 1), а економіка туризму від війни у 2022 році зазнала втрат у розмірі понад 14 млрд дол. [3].

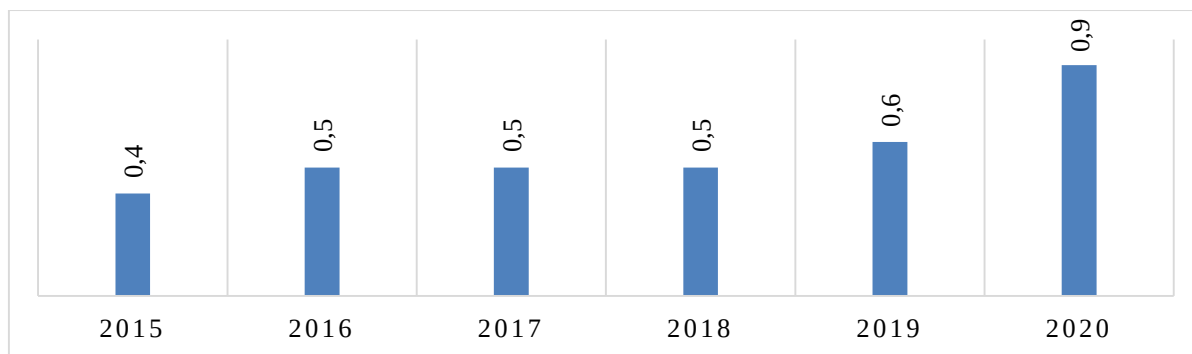

Рис. 1. Частка витрат України у міжнародному туризмі, % [3]

Хоча за результатами 2022 року туризм перевершив прогностні очікування міжнародних організацій, однак з кінця лютого і до першої декади травня відбулося досить суттєве падіння обсягів авіаперевезень, спричинених війною в Україні (рис. 2).

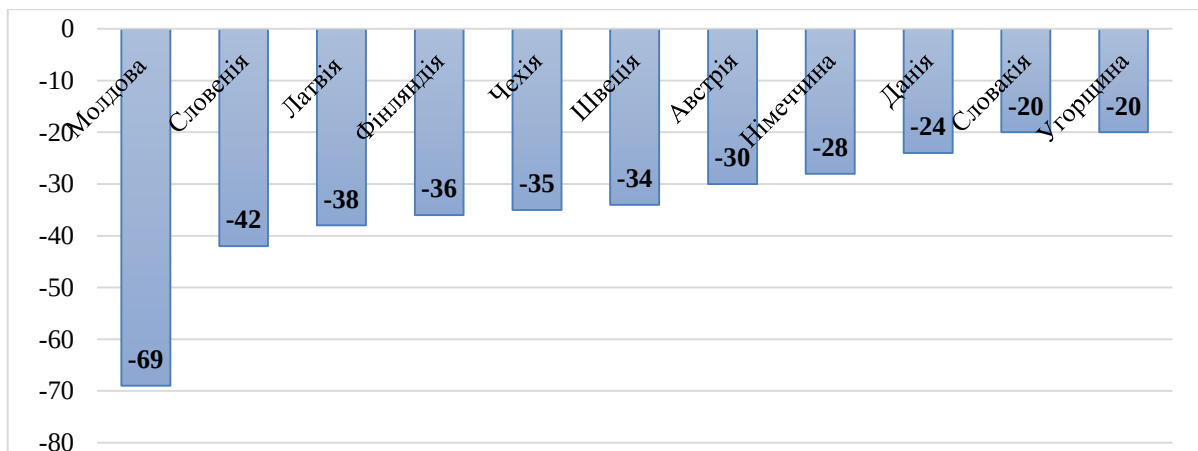

Рис. 2. Країни з найбільшим падінням авіаперевезень внаслідок війни в Україні (по відношенню до 2019 р.), % [3]

Аналітичні дані ОЕСР та ЮНВТО демонструють вплив війни в Україні і на економічні наслідки для інших учасників (рис. 3) [4]. Інфляція, зростання цін на енергоресурси, повільне зростання доходів домогосподарствами, фінансові фактори та падіння рівня довіри — ряд факторів, що впливають на ВВП, і які, відповідно до прогностних даних, спричинять його уповільнення до рівня 2,2 % у 2023 р. та 2,7 % у 2024 р., попри 3,1 % у 2022 р. [5].

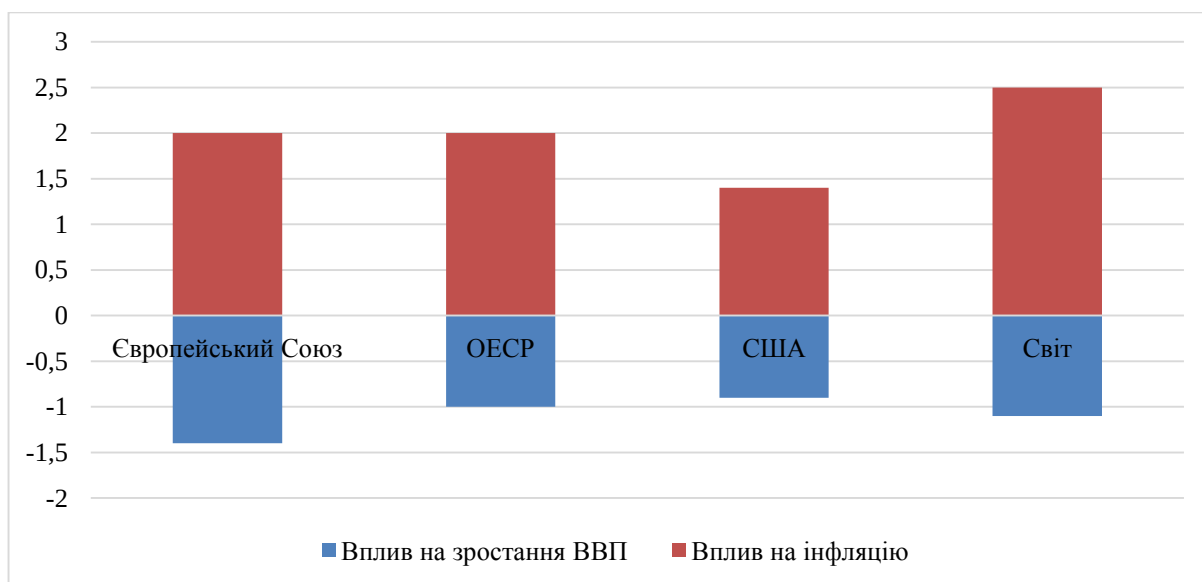

Рис. 3. Вплив війни в Україні на ВВП та інфляцію, % [5]

Аналіз динаміки туризму у світі протягом 2019–2022 років показує, що 2022 р. мав тенденцію до покращення у всіх регіонах (рис. 4). У даному році кількість туристів становила 900 млн туристів, що склало понад 60 % від допандемічного періоду.

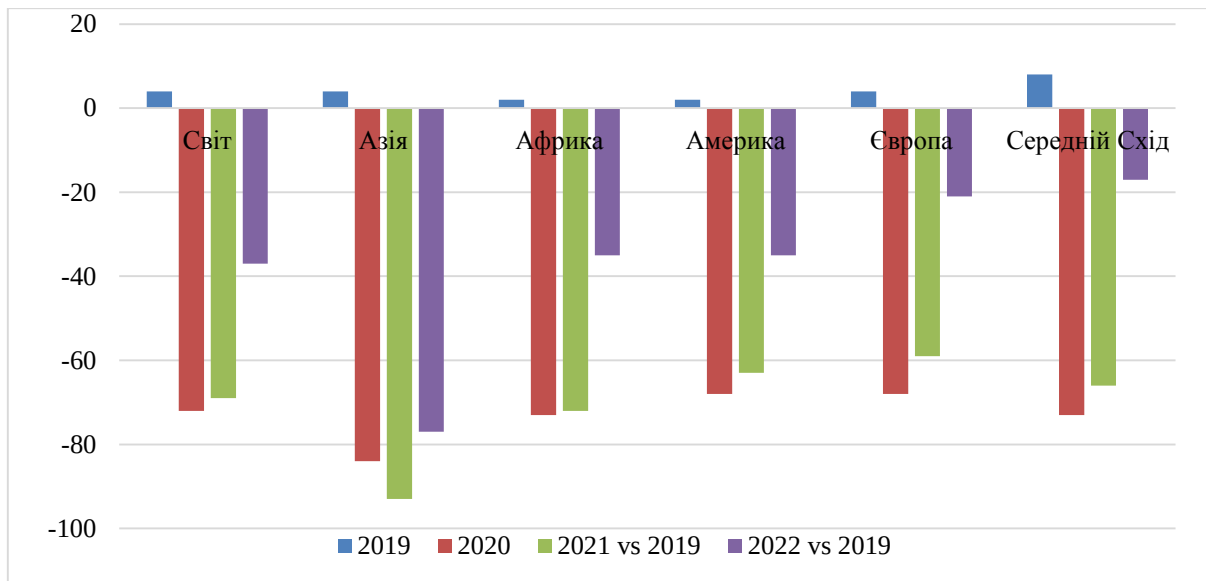

Рис. 4. Динаміка міжнародних туристичних прибуттів, % [6]

Відповідно до даних ЮНВТО [7] та прогнозних сценаріїв на 2023 рік, очікується зростання кількості міжнародних прибуттів до 95 % від рівня 2019 року, що залежатиме як від рівня економічного спаду у світі, так і війни в Україні. Відпочинок на невеликих відстанях стане тенденцією розвитку туризму у світі у 2023 році, що пояснюється впливом пандемії на поведінку туриста, а також фактором безпеки і, за необхідності, швидкого повернення до місця призначення.

Станом на березень 2023 року, відповідно до даних Tourism recovery tracker [8], кількість країн, які зняли обмеження через COVID-19 становить 124, де для порівняння у липні 2022 року таких країн було лише 38. За регіональним розподілом найбільше COVID-free країн налічується у Європі (42 країни) та в Америці (31 країна) [9]. Відповідно до даних Tourism Economics [2], кількість туристичних прибуттів у Європі матиме тенденцію не лише до відновлення, але й розвитку. Зокрема, у 2019 р. кількість таких прибуттів становила 579,6 млн ос., 2020 р. — 202 млн, 2021 р. — 246 млн, у 2022 р. відбулося збільшення туристичного потоку до 427,6 млн. Спираючись на прогнозні дані, 2023 р. показуватиме ще більше зростання до рівня 514,8 млн, а 2024 р. зможе перетнути рівень 2019 р., досягши кількості відвідувачів у обсязі 587,5 млн, а у 2025 р. — очікується до 627,5 млн туристів у Європі [2].

Якщо ж розглядати світові прогнози щодо розвитку туризму, то пропонується два варіанти розвитку, де за оптимістичним сценарієм очікується досягнення -5 % від рівня 2019 р. та песимістичний - 20 % по відношенню до 2019 р. [1]. Такі сценарії розвитку спираються на геополітичну ситуацію у світі та основні фактори, від яких залежить безпосередньо розвиток туризму.

Прогнозується, що дохід від подорожей та туризму у світі до кінця 2023 р. складе 854,8 млрд. дол, з річним темпом зростання у 4,4 %, що призведе до отримання понад 1015,6 млрд дол. до 2027 р. [7]. При цьому спостерігатиметься тенденція до збільшення бронювань послуг онлайн, де співвідношення між офлайн та онлайн форматами надання туристичних послуг у 2019 р. (%) становило 37/63, у 2022 р. це співвідношення було 32/68, у 2025 р. прогнозується 28/72.

Отже, розглядаючи вплив війни в Україні на туризм можна зазначити, що відбулося падіння обсягів туристичних потоків не лише в країні, але й наслідки були відчутними у міжнародному туризмі. Пандемія 2019 р. та війна 2022 р. стали негативними викликами для туристичної індустрії, яка є досить чутливою до факторів зовнішнього середовища. За прогнозними даними очікується поступове відновлення туризму у світі, однак таке зростання буде нерівномірним. Відкладений попит і певна зміна вподобань туристів, обумовлена, у першу чергу, безпекою, онлайн-форматом надання туристичних послуг, інноваційними інструментами та розвитком штучного інтелекту, визначатимуть розвиток туризму у кожному регіоні, і навіть країні, індивідуально.

Література

1. A Short-Lived Revenge: Travelers Are Back But Will Be Spending Less. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-01-18/will-travel-industry-recover-in-2023-reports-show-tourist-numbers-not-spending> (дата звернення: 14.03.2023).
2. European Travel Commission Insights. URL: <https://www.tourismeconomics.com/> (дата звернення: 14.03.2023).
3. Impact of the russian offensive in Ukraine on international tourism. URL: <https://www.unwto.org/impact-russian-offensive-in-ukraine-on-tourism> (дата звернення: 14.03.2023).
4. Impact of the Russian offensive in Ukraine on international tourism. URL: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2022-05/16-05-22-impact-russia-ukraine.pdf?q7kCpUZsLi4Su_Zlo1d2b08bH0_L0Pln= (дата звернення: 14.03.2023).
5. Russia's war of aggression against Ukraine continues to create serious headwinds for global economy. URL: <https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-continues-to-create-serious-headwinds-for-global-economy.htm> (дата звернення: 12.03.2023).
6. Tourism set to return to pre-pandemic levels in some regions in 2023. URL: <https://www.unwto.org/taxonomy/term/347> (дата звернення: 14.03.2023).
7. Travel & Tourism — Worldwide. URL: <https://www.statista.com/outlook/mmo/travel-tourism/worldwide> (дата звернення: 14.03.2023).
8. UNWTO Tourism Recovery Tracker. URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-tourism-recovery-tracker> (дата звернення: 13.03.2023).
9. UNWTO/IATA Destination Tracker — Easy Travel. URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-iata-destination-tracker-easy-travel> (дата звернення: 13.03.2023).

slatvinska8888@ukr.net

Слатвінська Л. А.

кандидат економічних наук, доцент

bukatinskaa@gmail.com

Букатинська А. П.

здобувачка вищої освіти

drichuck678@gmail.com

Бричук Ю. В.

здобувачка вищої освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

ТУРИЗМ У КРИЗУ ТА ВОЄННИЙ ЧАС: СТРАТЕГІЇ, ТРЕНДИ НА ПРИКЛАДІ УМАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Анотація. У праці проаналізовано сучасні передумови, що впливають на формування концепції розвитку індустрії туризму у територіальних громадах. Охарактеризовано основні передумови формування регіональної політики розвитку індустрії туризму з урахуванням очікувань потенційних стейкхолдерів туристичного ринку у післявоєнне відновлення індустрії за участі ветеранів війни та реалізації їх підприємницьких ініціатив.

Встановлено, що є ряд законодавчих перешкод і передумов, ініціатив і дій громади для забезпечення реалізації стратегій та програм розвитку туризму в регіоні. Передбачено, що підприємницька активність, зайнятість власною справою сприятиме реінтеграції та реабілітації ветеранів війни, що дасть можливість продемонструвати ефекти туристичної діяльності.

Ключові слова: туризм у громадах, підприємницькі ініціативи, ветерани війни.

Сьогодні традиційні види туризму переживають стадію занепаду, однак водночас спостерігається поява нових видів і форм відпочинку, яка враховує обмеження на тимчасові переміщення й особливості ділових і міжособистісних комунікацій у дистанційному режимі.